

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

ДО ЗАХИСТУ
завідувач кафедри світової
політики, дипломатії та
туристичного бізнесу
доц. Парфіненко А. Ю.

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: «Політика євроінтеграції України: від становлення до
статусу кандидата»

Виконав: студент 4 курсу групи УК-41
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Крючков Богдан Володимирович

(прізвище та ініціали)

Керівник: д.іст.н., проф. Лиман С. І.

(прізвище та ініціали)

Рецензент: к. е. н., доц. Марченко І. С.

(прізвище та ініціали)

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою: _____

кількість балів: _____

Голова Екзаменаційної комісії

_____ Велієв Фаріз Тейюб огли

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Харків – 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) перший (бакалаврський)
Напрямок підготовки _____
Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри світової
політики, дипломатії та
туристичного бізнесу
доц. Парфіненко А. Ю.
“ ” _____ 2025 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ (ПРОЄКТ)

Крючкова Богдана Володимировича

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи Політика євроінтеграції України: від становлення до статусу кандидата

керівник роботи д. іст. н., проф. Лиман Сергій Іванович

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом університету від “02” квітня 2025 року №4001-5/869

2. Термін подання студентом роботи 25.05.2025

3. Перелік питань, які потрібно розробити: охарактеризувати політику євроінтеграції України як об'єкт міжнародно-політичного та соціально-економічного дослідження; розглянути понятійно-категоріальний апарат, пов'язаний із процесами євроінтеграції; проаналізувати історичні етапи розвитку євроінтеграційної політики України та її нормативно-правову базу; окреслити соціально-політичний та економічний контекст реалізації європейського курсу України; вивчити ключові внутрішні й зовнішні чинники, що впливали на динаміку євроінтеграційного процесу; визначити основні виклики та досягнення на шляху до отримання статусу кандидата в члени ЄС; провести порівняльний аналіз євроінтеграційних процесів в Україні та інших країнах Східного партнерства;

дослідити перспективи подальшої інтеграції України до ЄС у контексті сучасних геополітичних викликів; оцінити значення статусу кандидата для внутрішньої політики, реформ та зовнішньої легітимності України.

4. План роботи

№ з/п	Назва етапів роботи
1	Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ
2	Розділ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

5. Дата видачі завдання 15.09.2024

Студент

Б. В. Крючков

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

С. І. Лиман

АНОТАЦІЯ

Крючков Б. В. Політика євроінтеграції України: від становлення до статусу кандидата. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. 60 с.

У роботі досліджується еволюція політики європейської інтеграції України від початкового етапу до набуття статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу. Здійснено аналіз основних етапів розвитку євроінтеграційного курсу, розглянуто понятійно-категоріальний апарат, нормативно-правову базу, а також соціально-економічний і політичний контекст. Особливу увагу приділено внутрішнім і зовнішнім чинникам, які впливають на інтеграційні процеси, зокрема впливу російської агресії, ролі громадянського суспільства та реформ. У роботі розроблено прогнози щодо подальших перспектив євроінтеграції України.

Дослідження демонструє, що успішна євроінтеграція вимагає комплексного підходу: політичної волі, економічної адаптації, підтримки з боку громадськості та ефективного міжнародного партнерства.

ANNOTATION

Kryuchkov B. V. Ukraine's European integration policy: from inception to candidate status. Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University, 2025. 60 p.

This paper explores the development of Ukraine's European integration policy from its inception to the achievement of candidate status for EU membership. The research analyzes the main stages of the integration process, defines key terms and concepts, examines the legal and regulatory framework, as well as the socio-economic and political context. Particular attention is paid to the internal and external factors influencing Ukraine's integration policy, including the impact of Russian aggression, the role of civil society, and ongoing reforms. The paper also presents forecasts regarding the future prospects of Ukraine's path toward EU accession.

The study shows that successful European integration requires a comprehensive approach involving political commitment, economic adaptation, public support, and effective international cooperation.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ 1. Теоретико-методологічні основи та джерельна база дослідження.....	6
1.1. Євроінтеграції України як об'єкт наукових досліджень.....	6
1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження.....	10
1.3. Соціально-економічний та політичний профіль України.....	14
1.4. Історичний контекст євроінтеграції України. Нормативно-правова база євроінтеграційної політики України.....	20
Розділ 2. Сучасний стан та перспективи євроінтеграції України	33
2.1. Сучасний стан євроінтеграційних процесів в Україні.....	33
2.2. Вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на євроінтеграційну політику України.....	37
2.3. Прогнози розвитку євроінтеграції України.....	45
ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	52

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Євроінтеграційний процес України є одним із найважливіших напрямів зовнішньої та внутрішньої політики держави, який впливає на соціально-економічний розвиток країни, її національну безпеку та міжнародний імідж. Набуття Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу в червні 2022 року стало результатом багаторічних реформ та міжнародного співробітництва. Але шлях до цього статусу супроводжувався численними викликами, такими як необхідність адаптації законодавства до стандартів ЄС, боротьба з корупцією, реформування державних інституцій та управління економічною кризою, спричиненою російською агресією.

Геополітичне середовище, в якому перебуває Україна, постійно змінюється, що створює додаткові ризики для євроінтеграції. Тому дослідження сучасних тенденцій євроінтеграційної політики України є важливим для розробки ефективних механізмів реалізації європейського курсу в умовах глобальних викликів.

Ступінь вивченості проблеми. Проблема євроінтеграції України широко висвітлюється в наукових працях українських та зарубіжних дослідників. Значний внесок у вивчення цього питання зробили такі вчені, як В. Чалий, О. Гарань, І. Кульчицький, які досліджували політичні та економічні аспекти інтеграції України до ЄС. Але, незважаючи на значну кількість досліджень, низка питань залишається недостатньо вивченою, зокрема вплив військової агресії росії на темпи інтеграційних процесів, роль громадянського суспільства у просуванні реформ, а також перспективи адаптації економіки до європейських стандартів.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є євроінтеграційна політика України як системний процес, що охоплює різні сфери державного управління та міжнародних відносин.

Предметом дослідження є механізми, інструменти та чинники реалізації євроінтеграційної політики України з моменту її становлення до набуття статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є комплексний аналіз становлення та розвитку євроінтеграційної політики України, визначення її ключових тенденцій, викликів та перспектив на шляху до вступу в ЄС.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- охарактеризувати євроінтеграцію України як об'єкт наукових досліджень;
- визначити основні поняття та категорії, що стосуються євроінтеграційної політики;
- дослідити соціально-економічний та політичний контекст розвитку України в процесі євроінтеграції;
- проаналізувати історичний розвиток та нормативно-правову базу євроінтеграційної політики України;
- оцінити сучасний стан євроінтеграційних процесів та визначити ключові внутрішні й зовнішні фактори, що впливають на цей процес;
- розробити прогнози щодо подальшого розвитку євроінтеграції України.

Методи дослідження. У роботі застосовано комплекс методів наукового дослідження:

- історичний метод для аналізу становлення та еволюції євроінтеграційної політики України;
- порівняльний метод для зіставлення досвіду євроінтеграції України з іншими країнами Східного партнерства;
- системний аналіз для дослідження взаємозв'язків між різними аспектами євроінтеграції;
- метод прогнозування для оцінки перспектив розвитку євроінтеграційного курсу України.

Джерельна база дослідження. Джерельною базою дослідження стали нормативно-правові акти України, зокрема Угода про асоціацію між Україною

та ЄС, аналітичні звіти урядових і неурядових організацій, монографії та статті українських і зарубіжних дослідників, а також матеріали міжнародних організацій, таких як Європейська комісія, Європейська рада та інші.

Практична значущість дослідження. Результати дослідження можуть бути використані для підготовки аналітичних звітів і рекомендацій для органів державної влади України з метою вдосконалення євроінтеграційної політики. Вони також можуть бути застосовані у навчальному процесі при викладанні курсів з міжнародних відносин, політології та європейської інтеграції.

Апробація результатів дослідження.

Основні результати роботи були представлені на студентських науково-практичних конференціях.

Таким чином, дослідження євроінтеграційної політики України дозволяє не лише проаналізувати сучасний стан і перспективи інтеграції до ЄС, але й сприяє формуванню стратегічного бачення її подальшого розвитку.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Євроінтеграції України як об'єкт наукових досліджень

Євроінтеграція України є складним і багатограним процесом, який охоплює політичну, економічну, правову, соціальну та культурну сфери. Вона привертає увагу науковців, політиків, аналітиків і громадських діячів як в Україні, так і за її межами. Цей процес не лише відображає прагнення України стати частиною європейської спільноти, але й ґрунтується на глибоких історичних передумовах та залежить від низки внутрішніх і зовнішніх факторів. Вивчення євроінтеграційної політики України передбачає детальний аналіз нормативно-правової бази, оцінку викликів, що постають перед країною, а також визначення перспектив інтеграції в європейський простір.

Ідея європейської інтеграції, яка сьогодні втілена в рамках Європейського Союзу, бере свій початок із середини ХХ століття. Вагомим стартом на цьому шляху стало підписання 18 квітня 1951 року Римської угоди про заснування Європейського співтовариства з вугілля та сталі (ЄСВС) [14]. Дана подія стала першим значним кроком від теоретичних концепцій до практичного втілення ідеї об'єднання Європи, що згодом переросло в один із найуспішніших проєктів регіональної інтеграції у світі. Теорії європейської інтеграції, що сформувалися впродовж останніх шістдесяти років, не лише пояснюють розвиток ЄС, а й допомагають зрозуміти роль держав-членів і наднаціональних інституцій у цьому процесі. Вони відповідають на запитання про майбутнє європейського об'єднання, його структуру та механізми функціонування.

Поняття «інтеграція» вперше почало використовуватися у 20-х роках ХХ століття німецькими дослідниками Рудольфом Шмедом, Гансом Кельзеном і Давидом Шиндлером. Вони визначали інтеграцію як процес, що

передбачає цілісність, структурованість і вдосконалення політичних, економічних, соціальних та етнічних систем [14]. Після Другої світової війни цей термін набув ширшого застосування й став асоціюватися з різними формами міжнародного співробітництва, насамперед у сферах економіки та технологій. У цьому контексті європейська інтеграція стала не лише способом зміцнення економічних зв'язків між державами, а й політичним проєктом, спрямованим на забезпечення миру, стабільності та розвитку регіону.

Тобто, євроінтеграція України є не просто стратегічним вибором держави, а частиною глобального інтеграційного процесу, який має глибоке теоретичне підґрунтя і практичне значення для сучасних міжнародних відносин. Успішна реалізація цього курсу залежить від спроможності України адаптувати свої політичні, економічні та правові інститути до європейських стандартів, а також від здатності подолати виклики, що виникають на шляху до повноправного членства в ЄС.

Науковий інтерес до питання євроінтеграції України обумовлений її геополітичним положенням між Європою та росією, а також стратегічним значенням інтеграції для стабільності, безпеки та економічного розвитку Східної Європи.

Дослідження євроінтеграційної політики України охоплюють широкий спектр аспектів, що стосуються як внутрішніх, так і зовнішніх викликів інтеграції до Європейського Союзу. Наукові праці, присвячені цій темі, поділяються на декілька основних напрямів: політичний, економічний, правовий, соціокультурний і геополітичний.

У політичній сфері вагомий внесок у дослідження євроінтеграційних процесів зробили українські науковці Будкін В., Ковальчук Т. та Селінков С. Зокрема, В. Будкін у своїй статті «Проблеми і перспективи співробітництва між Європейським Союзом та Україною» («Економіка України», 2000) детально розглядає ключові аспекти політичного та економічного партнерства України з ЄС, акцентуючи увагу на викликах і можливостях для

двосторонніх відносин [3]. Т. Ковальчук у роботі «Інституціональний вимір культурної політики Європейського Союзу» («Політичний менеджмент», 2009) аналізує роль культурної політики як важливого інструменту європейської інтеграції, а також її вплив на розвиток інституційних відносин між Україною та ЄС [19]. С. Селінков у статті «Валютна інтеграція західноєвропейських країн та її наслідки для України» («Банківська справа», 1999) досліджує вплив валютної інтеграції Західної Європи на економічну ситуацію в Україні, зокрема, у контексті стабілізації національної валюти та розвитку фінансового сектору [43].

Роботи цих дослідників надають глибокий аналіз політичних, культурних і економічних аспектів євроінтеграційної політики України, підкреслюючи як можливості, так і виклики, що постають перед країною на її шляху до європейської спільноти.

З-поміж зарубіжних дослідників значний внесок у вивчення євроінтеграційних перспектив України зробили Катерина Волчук та Ендрю Вілсон. Волчук, професор Бірмінгемського університету, у своїй роботі «Ukraine between the EU and russia: The Integration Challenge», тобто «Україна між ЄС і росією: виклик інтеграції» досліджує складнощі, пов'язані з вибором між європейським та російським векторами розвитку [18]. Ендрю Вілсон у книзі «The Ukrainians: Unexpected Nation», тобто «неочікувана нація» аналізує політичну трансформацію України в контексті її європейських прагнень [35].

Економічні аспекти інтеграції України до ЄС досліджують Андрій Шевцов та Ірина Сушко. У своїй праці «Економічна інтеграція України з Європейським Союзом: виклики та можливості» Шевцов розглядає наслідки підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС для різних секторів економіки, включаючи експорт, фінанси та ринок праці [29]. Ірина Сушко, яка очолює громадську організацію «Європа без бар'єрів», у своїх роботах аналізує процес адаптації української економіки до європейських стандартів у таких сферах, як торгівля, енергетика та транспорт [6]

До вивчення економічних аспектів євроінтеграції України долучаються й зарубіжні науковці. Річард Болдвін у своїх дослідженнях щодо розширення ЄС висвітлює можливі наслідки інтеграції України для економічного розвитку регіону, тоді як польський дослідник Тадеуш Ковальчик розглядає вплив євроінтеграційних процесів на економічні відносини України з країнами Центральної та Східної Європи.

Правовий аспект євроінтеграції України є ключовою складовою інтеграційного процесу, адже адаптація українського законодавства до правових норм Європейського Союзу (ЄС) є необхідною умовою для зближення з ЄС. Цій темі присвячена стаття Оксани Миколаївни Дорогіх «Правові засади європейської інтеграції України», де авторка аналізує особливості гармонізації правової системи України з європейськими стандартами [12].

У своїй роботі Дорогіх досліджує організаційно-правові механізми ЄС, зокрема роль ключових інституцій, таких як Європейська комісія та Суд Європейського Союзу, які забезпечують виконання європейських норм. Авторка також акцентує увагу на важливості співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями як запоруки успішної інтеграції [54].

Серед переваг євроінтеграції авторка виділяє підвищення рівня правової захищеності громадян, покращення прозорості державного управління та створення умов для економічного зростання. Водночас вона зазначає, що процес ускладнюється через недостатню ефективність впровадження реформ у сферах правосуддя та боротьби з корупцією. Таким чином, дослідження Дорогіх підкреслює, що правова інтеграція України з ЄС є важливим, але складним процесом, який потребує послідовних реформ та активної взаємодії з європейськими партнерами [46].

Отже, процес євроінтеграції України є багатогранним об'єктом дослідження, що охоплює різні наукові напрями. Завдяки роботам українських та зарубіжних науковців формується комплексне бачення

проблем і перспектив євроінтеграційного курсу України, що дозволяє розробляти ефективні стратегії його реалізації.

1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження

Понятійно-категоріальний апарат є важливою складовою будь-якого наукового дослідження, і особливо в контексті євроінтеграції, де політичні, економічні, соціальні та правові фактори взаємодіють і вимагають точного визначення та чіткого розмежування понять. Це дозволяє не лише систематизувати інформацію, а й глибше зрозуміти сутність процесів, що відбуваються на шляху інтеграції держави до Європейського Союзу.

Одним з основних понять євроінтеграції є сама євроінтеграція. Це процес, що включає в себе інтеграцію держави у політичну, економічну та правову системи Європейського Союзу з метою досягнення спільних цілей, зокрема в таких сферах, як розвиток економіки, стабільність політичних інститутів, права людини та соціальна політика. Євроінтеграція передбачає адаптацію національних норм і стандартів до європейських вимог, що є важливим етапом для забезпечення гармонізації і ефективної співпраці з іншими державами-членами ЄС [35].

Політика євроінтеграції є невід'ємною частиною цього процесу. Вона включає в себе низку стратегій, заходів і дій держави, які спрямовані на досягнення відповідності вимогам Європейського Союзу. Це не лише переговори та заключення міжнародних угод, а й виконання внутрішніх реформ у різних сферах, таких як право, економіка, державне управління, а також забезпечення стабільності та ефективності демократичних інститутів. У цьому контексті політика євроінтеграції визначає напрями державної діяльності, що дозволяють інтегруватися у правові та економічні структури ЄС.

Одним з основних інструментів для оцінки готовності країни до вступу в Європейський Союз є Копенгагенські критерії. Це набір вимог, які повинна виконати країна-кандидат для отримання членства в ЄС. Дані критерії охоплюють політичні, економічні та правові аспекти, а саме: стабільність демократичних інститутів, дотримання прав людини, забезпечення правової держави, розвиток ринкової економіки та адаптація законодавства до європейських стандартів [37].

Іншою формою співпраці з Європейським Союзом є асоціація з ЄС. Це спеціальний механізм, який передбачає тісну економічну, політичну та правову взаємодію між країною та ЄС без надання повного членства. Асоціація забезпечує широкі можливості для співпраці, включаючи створення спільного економічного простору, безвізові режими, але при цьому країна не отримує безпосереднього доступу до всіх інституційних привілеїв, які надаються повним членам ЄС.

Завершальною частиною правової системи Європейського Союзу є *acquis communautaire*, що являє собою сукупність правових норм і принципів, які формують основи правової системи ЄС. Ці норми охоплюють величезну кількість аспектів — від економічної політики до соціальних стандартів і прав людини. Країни, які прагнуть вступити до ЄС, повинні адаптувати своє законодавство до цього набору норм, забезпечуючи тим самим єдиний правовий простір, в межах якого забезпечується стабільність і правова передбачуваність в усіх державах-членах ЄС.

Таблиця 1.1.

Основні терміни та їх значення в контексті євроінтеграції

Термін	Визначення
Євроінтеграція	Процес включення держави до європейських політичних, економічних і правових структур.
Політика євроінтеграції	Комплекс заходів, спрямованих на відповідність стандартам ЄС.

Копенгагенські критерії	Вимоги до країн-кандидатів щодо стабільності інститутів, ринкової економіки та виконання <i>acquis</i> .
Асоціація з ЄС	Договір про партнерство, який закріплює тісну співпрацю у різних сферах.
<i>Acquis communautaire</i>	Набір норм і стандартів ЄС, обов'язкових для виконання всіма державами-членами та кандидатами.

З моменту здобуття незалежності Україна поступово визначала та формувала свої зовнішньополітичні пріоритети, серед яких важливе місце посідала євроінтеграція. Це стало відображенням прагнення країни стати частиною європейської спільноти, зокрема через концепцію «європейського вибору». Термін «європейський вибір» символізує стратегічну орієнтацію України на цінності Європейського Союзу, такі як демократія, верховенство права, права людини, економічна стабільність та соціальна справедливість. Це був важливий етап в історії незалежної України, коли політичні еліти та суспільство в цілому усвідомили необхідність орієнтації на європейські стандарти для забезпечення розвитку та стабільності [24].

У контексті глобалізації та інтеграційних процесів, Україна стала активним учасником процесу глобальної інтеграції, прагнучи не лише забезпечити свої інтереси на європейському континенті, але й стати частиною глобальних економічних, політичних та культурних процесів. Даний шлях включав взаємодію з різними міжнародними організаціями, зокрема з Європейським Союзом та розбудову стратегічних партнерств, що включають у себе як двосторонні відносини, так і багатосторонні ініціативи на рівні міжнародних форумів.

Одним із важливих етапів євроінтеграції України стало досягнення статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу. Це символізує офіційне визнання ЄС готовності країни до подальших кроків на шляху інтеграції. Статус кандидата відкриває нові можливості для співпраці, але водночас зобов'язує Україну виконувати вимоги та критерії Європейського Союзу в політичній, економічній та правовій сферах. Цей процес включає в себе реформи, які необхідно впровадити для досягнення стандартів ЄС, зокрема в

галузі прав людини, стабільності демократичних інститутів, розвитку ринкової економіки та гармонізації законодавства з європейськими нормами [22].

Тобто, поняття «європейський вибір», «глобальна інтеграція», «стратегічне партнерство» та «статус кандидата» є ключовими у контексті євроінтеграційної політики України, яка відображає стратегічне прагнення країни інтегруватися в європейську та світову спільноту на умовах, що відповідають найвищим стандартам і принципам Європейського Союзу.

Таблиця 1.2.

Етапи євроінтеграційної політики України

Етап	Характеристика	Ключові події
1991–2004 рр.	Початковий етап, формування основ зовнішньополітичного курсу на Європу.	Підписання Угоди про партнерство
2005–2013 рр.	Поглиблення відносин, підготовка до Угоди про асоціацію.	Переговори щодо Угоди про асоціацію
2014 р. — дотепер	Угода про асоціацію, імплементація реформ, отримання статусу кандидата у 2022 році.	Введення безвізового режиму, війна

Політика євроінтеграції тісно пов'язана з внутрішньою реформаторською діяльністю, яка здійснюється відповідно до вимог *acquis communautaire*. Водночас, політична стабільність і відповідність Копенгагенським критеріям залишаються ключовими умовами для досягнення статусу кандидата.

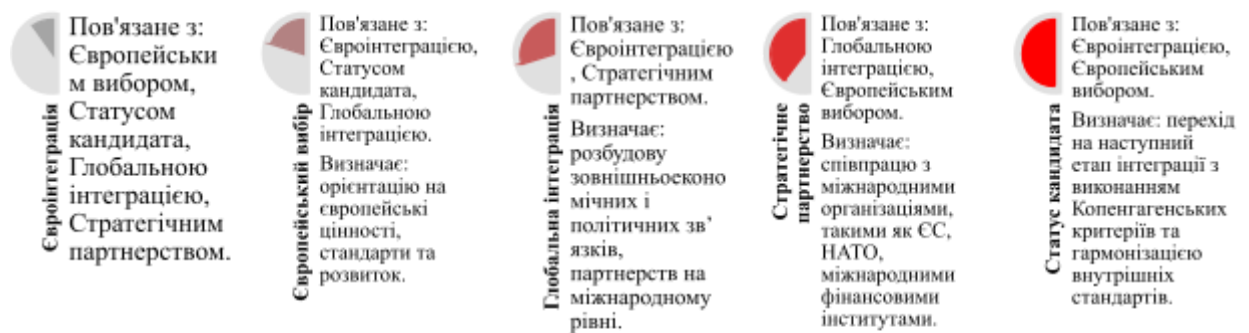

Рис. 1.1. Взаємозв'язок основних понять євроінтеграційного процесу

Понятійно-категоріальний апарат дослідження політики євроінтеграції України є важливим інструментом для структуризації аналізу цього процесу, що дозволяє виділити основні аспекти та ключові терміни. Чітке визначення основних понять сприяє глибшому розумінню як внутрішніх перетворень у країні, так і зовнішньополітичних викликів, що супроводжують рух України до Європейського Союзу.

Таке визначення понять є важливим не тільки для теоретичного осмислення євроінтеграційного процесу, але й для розробки практичних рекомендацій щодо політичних, економічних та правових реформ. Це дозволяє чітко сформулювати завдання, які стоять перед українським суспільством та державними інститутами на різних етапах інтеграції, а також сприяє оцінці виконання ключових умов, що ставляться до кандидатів на вступ до ЄС.

1.3. Соціально-економічний та політичний профіль України

Євроінтеграція України є багатогранним процесом, який охоплює всі сфери державного життя: політику, економіку, право, соціальну сферу та

культуру. Від початку незалежності України процес інтеграції в Європейський Союз став основним стратегічним пріоритетом країни. Однак цей шлях не був простим і супроводжувався як значними досягненнями, так і серйозними викликами. Протягом останніх десяти років Україна пройшла через численні зміни, пов'язані з політичними реформами, соціально-економічними трансформаціями, а також глобальними кризами, включаючи війну з росією.

Політичний устрій України ґрунтується на принципах унітарності, демократизму та верховенства права. Згідно з Конституцією України, країна є президентсько-парламентською республікою, де державна влада поділена на три гілки: законодавчу, виконавчу та судову [35]. Верховна Рада України, яка складається із 450 депутатів, є єдиним органом законодавчої влади. Президент, обраний шляхом загального голосування, виконує роль глави держави, а також має важливі повноваження у сфері зовнішньої політики та національної безпеки. Виконавчу владу здійснює Кабінет Міністрів, який очолюється Прем'єр-міністром. Судова система представлена судами загальної юрисдикції, а також Конституційним Судом, який забезпечує дотримання основного закону країни [41]. Така структура влади спрямована на забезпечення стабільного функціонування держави, проте політичні кризи та зовнішні виклики часто ставлять під випробування її ефективність.

Економічна трансформація України на шляху до євроінтеграції передбачала проведення глибоких змін у різних секторах економіки, включаючи фінансову сферу, енергетичний сектор, сільське господарство, промисловість та інфраструктуру.

З початком євроінтеграційного процесу Україна зіштовхнулася з численними труднощами, зокрема через економічну кризу, спричинену внутрішніми політичними та соціальними проблемами, а також зовнішніми факторами, такими як анексія Криму та війна на Донбасі.

Після Революції Гідності 2014 року та через війну з росією, економіка України пережила серйозні потрясіння. Одним із основних досягнень стало

стабілізування макроекономічної ситуації завдяки підтримці міжнародних фінансових організацій, таких як Міжнародний валютний фонд (МВФ) і Європейський Союз. Зокрема, країна змогла домогтися зниження інфляції, яка в 2015 році досягла критичних 43,3%. Згодом, завдяки проведеним реформам у грошово-кредитній політиці та зниженню зовнішніх економічних тисків, інфляція в Україні до 2020 року знизилася до 2,5% [28].

Що стосується торговельних відносин, то підписання Угоди про асоціацію з ЄС стало важливим кроком для поглиблення економічних зв'язків між Україною та Європейським Союзом. Зростання експорту українських товарів до ЄС, особливо в аграрному секторі, стало одним із найпомітніших результатів євроінтеграційних реформ. У 2020 році Україна експортувала товарів до ЄС на суму 49,3 мільярда доларів США, що відображає значний приріст обсягу торговельних операцій, зокрема у сільськогосподарській продукції [19].

Однак економічний розвиток України залишався під великим впливом війни, що призвела до серйозних втрат в промисловості, зокрема в районах, де ведуться бойові дії. Велика кількість підприємств, що знаходилися в зоні бойових дій, або повністю припинили свою діяльність, або були зруйновані. Це спричинило зниження виробничих потужностей і, відповідно, скорочення валового внутрішнього продукту (ВВП).

Додатковим викликом була енергетична залежність від росії, а саме постачання природного газу та електроенергії. Втрата Криму та частини Донбасу ускладнила доступ до важливих енергетичних ресурсів, що відобразилося на загальному економічному стані країни. Утім, завдяки реформам в енергетичному секторі та диверсифікації постачання енергоресурсів, Україні вдалося зменшити свою залежність від росії та покращити енергетичну безпеку.

Загалом, хоча Україна й зазнала значних втрат через зовнішні і внутрішні фактори, зокрема через війну, економічна трансформація країни дозволила їй суттєво просунути на шляху до євроінтеграції. Виконання

низки економічних реформ, покращення торговельних відносин з ЄС і зміцнення макроекономічної стабільності стали важливими кроками для досягнення євроінтеграційних цілей.

Таблиця 1.3.

Основні економічні індикатори України (2014-2024)

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
ВВП (млрд доларів США)	87,3	90,4	93,2	112,0	130,0	153,8	148,3	200,4	150,6	106,7
Інфляція (%)	24,9	43,3	12,4	14,4	9,8	7,9	2,5	10,0	25,1	29,6
Експорт товарів (млрд доларів)	42,0	38,0	37,8	39,0	42,0	49,0	49,3	54,0	41,0	33,5
Зовнішній борг (млрд доларів)	73,6	75,4	76,5	80,0	80,4	84,1	89,4	91,0	80,0	98,0

Джерело: Офіційна статистика НБУ та Світового банку

Соціальні зміни в Україні на шляху до євроінтеграції стали важливим елементом загальних реформ, оскільки гармонізація соціальних стандартів з вимогами Європейського Союзу є однією з основних умов для набуття членства.

З метою призведення внутрішньої політики до європейських норм, в Україні розпочались значні реформи в сфері охорони здоров'я та освіти. У 2017 році було започатковано реформу медичної сфери, яка включала введення системи медичних гарантій, що забезпечує громадян базовими медичними послугами за рахунок державного фінансування [37]. Даний крок дозволив значно підвищити доступність медичних послуг, особливо в сільських районах. Проте, війна на сході країни спричинила серйозні проблеми для медичної інфраструктури. Велика кількість медичних установ, розташованих у зонах бойових дій, були зруйновані або пошкоджені. Це значно ускладнило доступ до медичної допомоги для постраждалого населення, що призвело до значного навантаження на медичні заклади у центральних і західних регіонах.

Подібні зміни стосуються і освіти, де початок реформування передбачав оновлення навчальних планів, інтеграцію європейських стандартів та впровадження нових технологій у навчальний процес. Втім, війна мала величезний вплив на ці процеси. Велика кількість шкіл і університетів на сході країни припинили свою роботу та функціонувати в умовах обмежених можливостей через відсутність фінансування та руйнування приміщень. Ці фактори поставили серйозний виклик перед українською системою освіти, зокрема в контексті необхідності забезпечення навчального процесу для дітей, що були вимушені покинути свої домівки.

Не менш важливим соціальним аспектом є демографічні зміни, які стали наслідком війни. Внаслідок бойових дій мільйони людей стали переселенцями, що значно вплинуло на соціальну ситуацію в країні.

За даними ООН, станом на кінець 2023 року в Україні було понад 7 мільйонів внутрішньо переміщених осіб [22]. Ці люди стикалися з численними труднощами, такими як пошук житла, робочих місць, доступ до соціальних послуг. Переміщення великих груп населення в інші регіони країни створило додаткове навантаження на місцеві бюджети та соціальні служби, які повинні були надавати допомогу та забезпечувати базові потреби переселенців. Це, в свою чергу, ускладнило реалізацію соціальних реформ і погіршило доступ до деяких соціальних благ для інших верств населення.

Тобто, війна, що триває з 2014 року, справила суттєвий вплив на соціальні зміни в Україні. Незважаючи на те, що євроінтеграційні реформи в соціальній сфері тривають, в умовах конфлікту було складно досягнути значних результатів через постійні труднощі, зумовлені війною. Тому, навіть з урахуванням наявних досягнень, війна залишає значний слід у соціальній та економічній ситуації в країні.

Політичні реформи в Україні на шляху до ЄС охоплюють ключові сфери, такі як реформування судової системи, зміцнення демократії, боротьба з корупцією та покращення інституційної спроможності.

Після Революції Гідності 2014 року Україна активно розпочала здійснення важливих політичних реформ, що були необхідні для інтеграції країни в Європейський Союз. Ключовими аспектами цих змін стали реформи в судовій системі, боротьба з корупцією та зміцнення інституційної спроможності [15].

Реформа судової системи. Однією з головних реформ була реорганізація судової системи, мета якої полягала у підвищенні незалежності суддів та забезпеченні прозорості судочинства. Важливим кроком стало ухвалення Закону України "Про судоустрій та статус суддів" в 2016 році, який став основою для створення нових органів, таких як Вища кваліфікаційна комісія суддів та Верховний Суд [36]. Це дозволило значно підвищити вимоги до кваліфікації суддів та усунути негативний вплив політики на судові рішення. Однак, незважаючи на такі нововведення, процес реформування залишався сповільненим, частково через політичний тиск та супротив з боку старих суддівських еліт, що зумовлювало затягування змін.

Боротьба з корупцією. Корупція залишалася однією з найбільших загроз на шляху до стабільної демократії. В Україні була створена ціла низка нових органів, спрямованих на боротьбу з корупцією, зокрема Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), яке було засновано відповідно до Закону України "Про Національне антикорупційне бюро України" у 2014 році, а також Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) [55]. Водночас, попри законодавчі ініціативи та створення спеціалізованих органів, реальні досягнення в боротьбі з корупцією були обмеженими. Корупційні скандали продовжували виникати, що свідчить про недостатній рівень ефективності нових інституцій. Один із прикладів — справа колишнього президента України Петра Порошенка, що викликала значний суспільний резонанс і піддала сумніву реальність антикорупційних заходів [16].

Після Революції Гідності Україна обрала чіткий курс на євроінтеграцію, орієнтуючи свою зовнішню політику на Захід і прагнучи стати членом Європейського Союзу. У 2017 році Україна отримала статус країни-кандидата

на вступ до ЄС, що відкриває нові можливості для політичного та економічного співробітництва. Протягом останніх років Україна продовжує впроваджувати реформи, що відповідають європейським стандартам, зокрема у галузі прав людини, демократичних інститутів, боротьби з корупцією та зміцнення верховенства права.

Окрім інституційних реформ, Україна активно працює над приведенням свого законодавства у відповідність з вимогами ЄС. Одним із прикладів є Асоціація між Україною та Європейським Союзом, що включає в себе угоди про зону вільної торгівлі та спільні економічні проекти. Важливим є Закон України "Про державну службу" від 2016 року, який покликаний реформувати державну службу, зробивши її більш прозорою і відповідальною перед громадянами. Це дозволяє покращити інституційну спроможність країни та наблизити її до європейських стандартів державного управління.

Виклики та вплив війни (2014-2025). Війна з росією, що почалася в 2014 році, а також її ескалація у 2022 році, стала визначальним фактором у змінах, що відбуваються в Україні. Війна не лише призвела до значних економічних збитків, але й серйозно вплинула на політичну та соціальну ситуацію.

Економічні наслідки війни. Втрата Криму та значних територій на сході України, а також бойові дії, призвели до зниження виробничих потужностей країни, припинення роботи численних великих підприємств, що серйозно вплинуло на економічний розвиток. Зокрема, регіони Донбасу, де зосереджена велика частина важкої промисловості, стали фактично недоступними для української влади. Це створило додаткові проблеми для економіки та експорту, адже значна частина промислових потужностей опинилася під контролем сепаратистів тобто росії.

Попри складні умови, Україна продовжила реформуватися, зокрема в оборонному секторі. Закон України "Про національну безпеку України" (2018) визначив стратегічні напрямки розвитку оборонної сфери, зокрема інтеграцію України в систему колективної безпеки НАТО та модернізацію

української армії [26]. Крім того, у відповідь на економічні труднощі уряд активно впроваджує економічні реформи, що спрямовані на диверсифікацію економіки та зменшення залежності від енергоресурсів з росії.

Політичний профіль України в умовах постреволюційних реформ продовжує трансформуватися відповідно до євроінтеграційних прагнень. Реформи в судовій та антикорупційній сферах, незважаючи на прогрес, зіштовхуються з багатьма викликами, такими як політичний тиск і глибокі корупційні практики. Україна, незважаючи на внутрішні труднощі, продовжує рухатися шляхом інтеграції до ЄС та реформує свої інституції, прагнучи відповідати європейським стандартам.

Україна на шляху до євроінтеграції досягла значних результатів, але й зіткнулася з численними викликами. Війна, яка триває, є основним фактором, що ускладнює реалізацію реформ і соціально-економічний розвиток, однак Україна продовжує боротьбу за європейські цінності та приєднання до ЄС.

1.4. Історичний контекст євроінтеграції України.

Нормативно-правова база євроінтеграційної політики України

Євроінтеграція України є складним і багаторічним процесом, який триває з моменту здобуття незалежності в 1991 році. Однак, основні кроки до європейської інтеграції активізувались після Революції Гідності в 2014 році, коли Україна зробила рішучий вибір на користь європейських цінностей і орієнтована на європейське майбутнє. Для розуміння цього процесу розглянемо ключові етапи євроінтеграції України, ролі президентів та урядів, та відповідні зміни в законодавчій та політичній сферах [30].

Початок євроінтеграційного шляху (1991-2004)

1991 рік — проголошення незалежності України. Після отримання незалежності, Україна розпочала процес орієнтації на Захід, а саме на інтеграцію з Європейським Союзом. Проте, цей період був супроводжений нестабільністю, економічними труднощами та політичними коливаннями.

Президент Леонід Кравчук (1991-1994): Кравчук був першим президентом незалежної України, і під час його правління Україна почала шукати свою зовнішньополітичну орієнтацію. В 1991 році Україна підписала угоду про партнерство з ЄС, але через економічні труднощі і відсутність чіткої стратегії інтеграції, цей шлях залишався невизначеним [23].

Президент Леонід Кучма (1994-2005): Під час президентства Кучми Україна започаткувала конструктивні відносини з Європейським Союзом. В 1994 році була підписана Угода про партнерство та співпрацю між Україною та ЄС, яка стала основою для розширення співпраці в економічній та політичній сферах[34]. Однак, незважаючи на цей крок, Україна продовжувала залишатися на межі між орієнтацією на Захід та тісними зв'язками з Росією.

Євроінтеграція на тлі політичних криз (2004-2014)

Помаранчева революція 2004 року У 2004 році Україна пережила Помаранчеву революцію, спричинену фальсифікацією виборів президента. Це стало поштовхом до активізації проєвропейських настроїв у країні.

Президент Віктор Ющенко (2005-2010): Ющенко став першим президентом, який поставив євроінтеграцію на передній план. Після його обрання почався процес поступової інтеграції України до ЄС, включаючи підписання Плану дій Україна-ЄС у 2005 році, що мав на меті досягнення спільних стандартів у ряді сфер, таких як економіка, права людини, правова система [41]. Водночас, після серії внутрішніх політичних та економічних проблем, таких як газові конфлікти з Росією, темпи інтеграції України знизились.

Президент Віктор Янукович (2010-2014): Президентство Януковича принесло зміщення геополітичного курсу України. В 2010 році було підписано Угоду про співпрацю з ЄС в рамках «Східного партнерства» [12]. Проте, згодом Янукович вирішив відмовитися від підписання Асоціації з ЄС в 2013 році на користь зближення з росією. Це викликало протестні рухи, що призвели до Євромайдану в 2013-2014 роках.

Революція Гідності та кардинальні зміни (2014 - 2024)

Революція Гідності 2014 року (Євромайдан) була прямим наслідком відмови Януковича підписати Угоду про асоціацію з ЄС у листопаді 2013 року [40]. Протести на Майдані вимагали євроінтеграції, а також проведення реформ у різних сферах життя. Революція призвела до втечі Януковича до росії та обрання нового президента.

Президент Петро Порошенко (2014-2019): Після Революції Гідності Порошенко став президентом і активно став на шлях євроінтеграції. У червні 2014 року Україна отримала угоду про асоціацію з ЄС, яка включала в себе політичну частину та зону вільної торгівлі[32]. Угода стала основою для поглиблення співпраці з ЄС і запуску низки реформ. Одним із ключових досягнень стало підписання Безвізового режиму з ЄС в 2017 році, що дозволило громадянам України безперешкодно подорожувати країнами Європейського Союзу [36].

Президент Володимир Зеленський (2019-до тепер): Зеленський, обраний у 2019 році, продовжив політику євроінтеграції. У контексті війни з росією, яка розпочалася в 2014 році і отримала новий етап у 2022 році, Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС у 2022 році [10]. Цей статус відкрив нову етап у євроінтеграційному процесі, спрямовуючи країну до майбутнього членства в ЄС. Зеленський також активно просуває внутрішні реформи для наближення до стандартів ЄС, зокрема у галузях правосуддя, боротьби з корупцією та економіки.

Таблиця 1.4.

Ключові етапи та досягнення євроінтеграції

Рік	Подія	Деталі
1991	Проголошення незалежності України	Перші кроки до євроінтеграції через підписання угоди про співпрацю з ЄС
1994	Підписання Угоди про партнерство та співпрацю з ЄС	Формалізація відносин з ЄС, але без чіткої орієнтації на членство

2005	Підписання Плану дій Україна-ЄС	Визначення напрямків для співпраці в економічних, правових та соціальних сферах
2010	"Східне партнерство"	Спільний проект з ЄС, орієнтований на країни пострадянського простору
2013	Відмова від підписання Угоди про асоціацію з ЄС	Викликала протест на Майдані та призвела до Революції Гідності
2014	Підписання Угоди про асоціацію з ЄС	Перехід до поглибленої інтеграції з ЄС, зона вільної торгівлі
2017	Безвізовий режим з ЄС	Початок безвізових подорожей для громадян України
2022	Отримання статусу кандидата на членство в ЄС	Історичний крок на шляху до повноправного членства в ЄС

Євроінтеграція України є тривалим і багатогранним процесом, що зазнавав значних змін і викликів протягом різних етапів історії. Вона охоплює періоди трансформації політичних орієнтацій, складні зовнішньополітичні умови, а також військову агресію з боку росії. Роль українських президентів, починаючи від Леоніда Кравчука і завершуючи Володимиром Зеленським, була визначальною у формуванні стратегії щодо зближення з Європейським Союзом. Особливо важливим переломним моментом стала Революція Гідності 2014 року, після якої Україна активізувала реформи та співпрацю з ЄС.

Нормативно-правова система Європейського Союзу представляє собою унікальний механізм, який регулює інтеграційні процеси та сприяє співробітництву держав-членів у ключових сферах. Вона є самостійною системою, яка має особливий характер: поєднує риси міждержавних об'єднань і міжурядових організацій, а також розвивається за власними принципами. Основу її функціонування становлять визначальні засади, такі як пряме застосування норм ЄС у законодавстві країн-учасниць, пріоритетність права ЄС над національними правовими актами та принцип субсидіарності, який забезпечує розподіл повноважень між ЄС і державами-членами.

Україна, прагнучи стати повноправною частиною європейського правового простору, активно адаптує своє законодавство до стандартів ЄС. Для цього створено інституційну систему, до якої входить Міністерство юстиції як ключовий виконавчий орган, а також низка посадових осіб, відповідальних за реалізацію правової інтеграції. Стратегія "європейського вибору" України базується на всеосяжній інтеграції у правову систему ЄС, що передбачає глибоку реформу національного законодавства та його гармонізацію із європейськими нормами. Це є основним напрямком розвитку країни у її прагненні до європейського майбутнього [43].

Право відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності інтеграційних процесів, закріплюючи досягнуті результати та створюючи основи для подальшого розвитку. Розширення Європейського Союзу поступово і природно впливає на правові системи сусідніх держав, зокрема України, яка активно співпрацює з ЄС. Центральним елементом правової співпраці між Україною та Європейським Союзом є Угода про партнерство та співробітництво (УПС). Підписана 14 червня 1994 року, ратифікована Верховною Радою 10 листопада того ж року і введена в дію 1 березня 1998 року, ця угода має еволюційний характер, відкриваючи перспективи для гармонізації законодавства України із правом ЄС [50].

Згідно з оцінками експертів, зокрема колишнього заступника міністра юстиції В. Мармазова та в.о. директора Центру європейського і порівняльного права Г. Друзенка, після впровадження УПС в Україні розпочалося створення механізмів адаптації та формування правової бази для реформ. Іншими словами, це стало початком розробки адаптаційного механізму, який спрямований на приведення українського законодавства у відповідність до стандартів ЄС.

Правові стандарти Європейського Союзу, які регулюють співпрацю між країнами-членами, поділяються на обов'язкові та рекомендаційні. Обов'язкові стандарти мають юридичну силу і вимагають дотримання, тоді як рекомендаційні мають консультативний характер. Їхній розвиток

розпочався у ХХ столітті в рамках міжнародного права і відображає різницю в можливостях окремих держав щодо їхнього впровадження. У межах ЄС цей підхід реалізується через концепцію «Європи різних швидкостей», що дозволяє країнам-учасникам інтегруватися в залежності від їхньої готовності [53].

Обов'язкові стандарти забезпечують юридичну основу для регулювання відносин, тоді як рекомендаційні сприяють якісним змінам у суспільстві. Розмежування цих категорій дозволяє правовій системі ефективно функціонувати, охоплюючи як тверді юридичні норми, так і так зване «м'яке» право.

Процес виникнення правового стандарту має спільні риси з формуванням правового звичаю, оскільки обидва починаються з повторюваної практики, яка з часом визнається державами як юридична норма. Однак межа між практикою та усталеною нормою часто є розмитою, що викликає дискусії серед правознавців. Для української правової науки пріоритетним є дослідження специфіки правової інтеграції та визначення місця національної правової системи у глобальному контексті. Правова інтеграція трактується як процес об'єднання елементів у єдині системні утворення, що природно змінює сутність правових систем світу.

Останніми роками значно активізувалася діяльність державних органів України, спрямована на реалізацію стратегічної мети – вступу до Європейського Союзу. Особливе значення в цьому процесі має адаптація правової системи до вимог ЄС, адже досягнення мети є неможливим без відповідності українського законодавства міжнародним стандартам. Уніфікація законодавства сприяє створенню узгодженого правового простору, що забезпечує гармонійний розвиток суспільства і держави. Приведення національних правових норм у відповідність із міжнародними документами гарантує їх ефективність і соціальну користь [43].

Цей процес є складним і багатограним, оскільки включає як теоретичні, так і практичні аспекти. Серед основних викликів можна

виокремити дискусії серед правознавців щодо методів гармонізації норм національного права з міжнародними стандартами. Деякі дослідники вважають, що існують альтернативні юридичні підходи, які також мають право на існування. Іншим аспектом є вибір оптимальних шляхів для досягнення відповідності між національними та міжнародними нормами, що має бути виконано без утворення прогалів у правовому регулюванні. Важливо забезпечувати належний рівень регулювання суспільних відносин, уникаючи надмірної формалізації чи недосконалості.

Сучасна юридична наука відзначає, що розвиток правової системи України нерозривно пов'язаний із глобалізаційними та інтеграційними процесами. Цей розвиток визначається як внутрішніми, так і зовнішніми факторами, які впливають на взаємодію міжнародного, міждержавного та національного права. У контексті зростаючих глобальних викликів основними напрямками правової глобалізації є інтеграція, інтернаціоналізація та імплементація права [37].

Правова інтеграція є закономірним процесом розвитку соціальних і правових відносин, спрямованим на створення єдиної, однорідної правової основи через використання спеціальних правових механізмів та інструментів. Цей процес також включає поступове об'єднання різних систем – політичних, економічних, культурних, правових і інформаційних – в єдину інтегровану структуру, яка підтримує стабільність існуючої правової системи.

Розвиток відносин між Україною та Європейським Союзом значною мірою залежить від правового забезпечення незворотності ринкових реформ у країні та гарантування захисту прав людини. Важливою складовою цього процесу є приведення українського законодавства у відповідність із нормами та стандартами ЄС, що визначено пріоритетним напрямом зовнішньої політики України.

Основи інтеграції України до Європейського Союзу закріплені у низці ключових документів, які формують механізми та стратегії взаємодії з ЄС. Серед них:

- Конституція України, стаття 18, яка визначає орієнтацію зовнішньополітичної діяльності на забезпечення національних інтересів через мирне співробітництво на основі норм міжнародного права.
- Постанова Верховної Ради України "Про основні напрями зовнішньої політики України" (1993 рік), що визначає членство в Європейських Співтовариствах як стратегічну мету держави.
- Угода про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС (1994 рік), яка окреслює механізми інтеграції та адаптації.
- Стратегія інтеграції України до ЄС (1998 рік) та Програма інтеграції України до ЄС (2000 рік), що деталізують тактичні кроки в цьому напрямі.
- Угода про асоціацію між Україною та ЄС (2014 рік), яка стала символом прагнення України до тіснішої співпраці з Євросоюзом [35].

Таблиця 1.5.

Основні документи, що визначають євроінтеграцію України

Назва документа	Рік прийняття	Основний зміст
Конституція України (ст. 18)	1996	Орієнтація зовнішньої політики на забезпечення національних інтересів через співробітництво за нормами міжнародного права.
Постанова Верховної Ради "Про основні напрями зовнішньої політики України"	1993	Проголошення членства в Європейських Співтовариствах як стратегічної мети.
Угода про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС	1994	Встановлення правових основ взаємодії між Україною та ЄС.

Стратегія інтеграції України до ЄС	1998	Визначення стратегічних цілей і пріоритетів у відносинах з Євросоюзом.
Програма інтеграції України до ЄС	2000	Опис практичних кроків з адаптації національного законодавства до стандартів ЄС.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС	2014	Закріплення принципів політичної та економічної співпраці між Україною та ЄС.
--	------	---

Ефективність процесу правової інтеграції визначається заходами, інструментами та методами, які використовуються державами для реалізації інтеграційних процесів. До таких засобів належать:

- створення правової держави;
- впровадження демократичних принципів у систему права;
- реформування інституційної та нормативної основи правової системи;
- популяризація і розвиток правової культури, ключовим аспектом якої є підвищення правосвідомості громадян відповідно до європейських стандартів.

Основними формами правової інтеграції є зближення, гармонізація та уніфікація законодавства. У правовій теорії зближення визначається як процес формування єдиного напрямку правового розвитку, усунення розбіжностей у правових системах, а також створення спільних чи універсальних юридичних норм. Цей процес передбачає реалізацію послідовних дій, спрямованих на забезпечення узгодженості та несуперечливості законодавства як у межах однієї країни, так і на міжнародному рівні.

Водночас зближення та гармонізація законодавства є двома різними формами правового розвитку. Вони відрізняються ступенем інтеграції: гармонізація вимагає більш тісного узгодження норм, ніж процес зближення.

Зближення законодавства передбачає встановлення спільного напрямку правового розвитку для групи держав, визначення конкретних етапів і методів, які сприяють досягненню узгодженості у певній правовій сфері. Гармонізація ж фокусується на погодженні загальних підходів до розвитку законодавства, створенні спільних принципів і норм, але без обов'язкового запровадження однакових юридичних положень у національних правових системах.

Уніфікація права як форма правового розвитку спрямована на прийняття державами однакових правових норм, що запроваджуються одночасно. У порівнянні з гармонізацією, уніфікація має жорсткіший характер, оскільки передбачає створення ідентичних норм права для кількох країн [26].

Переваги гармонізації полягають у тому, що вона не лише узгоджує спільні напрями розвитку законодавства, але й дозволяє державам зберігати свої національні особливості, враховуючи історичну спадкоємність правових систем.

Суд справедливості ЄС відіграє важливу роль у координації взаємодії між законодавством ЄС і національними правовими системами. Його рішення, які мають обов'язкову силу, забезпечують уніфіковане застосування правових норм ЄС. Також Суд надає тлумачення актів ЄС на запити національних судів, впливаючи на розвиток правових систем країн-членів [32].

Правова система ЄС базується на основних і допоміжних джерелах права. Основними є міжнародні договори, що регулюють широкий спектр відносин, серед яких:

- Угоди про асоціацію, які охоплюють комплексні цілі, зокрема економічну і політичну інтеграцію.
- Угоди про партнерство і співробітництво, спрямовані на налагодження економічних зв'язків і мають вужчий характер.

Рис. 1.2. Правова інтеграція [22]

Кандидат юридичних наук О. Лаба, аналізуючи особливості гармонізації законодавства України з правовою системою Європейського Союзу, зазначила, що міжнародні угоди, такі як угоди про партнерство, співробітництво та асоціацію, можуть містити положення, спрямовані на приведення законодавства країн-нечленів у відповідність із нормами права ЄС [12]. Основними методами гармонізації в цьому контексті є:

- приєднання до міжнародних угод, учасниками яких є держави-члени ЄС;
- ухвалення національних правових актів, що відповідають стандартам європейських інтеграційних організацій;
- взаємне визнання правових норм і стандартів, які діють у країнах, що беруть участь в угодах.

До джерел права Європейського Союзу належать акти, ухвалені відповідно до установчих договорів про створення європейських інтеграційних структур та загальні принципи права. До них відносяться фундаментальні правові категорії, які втілюють ідеї справедливості:

- дотримання прав людини та основних свобод;
- рівність перед законом;

- правова визначеність;
- заборона повторного покарання за одне і те саме правопорушення;
- обов'язковість виконання договорів.

Дані принципи є універсальними й застосовуються незалежно від їхньої форми фіксації.

Допоміжним джерелом права ЄС виступають рішення Суду справедливості ЄС, які мають значення судового прецеденту для національних судів держав-членів. У своїй практиці Суд використовує доктрину "acte clair", яка дозволяє національним судам безпосередньо застосовувати норми права ЄС у конкретних справах. Це можливо навіть тоді, коли обставини справ у державах-членах та ЄС не повністю збігаються, але мають лише несуттєві відмінності [4].

Правова інтеграція має як переваги, так і недоліки. Позитивними аспектами є:

- спрощення європейського співробітництва;
- зростання економічної активності та торгівлі;
- покращення мобільності;
- розширення можливостей для науково-технічного співробітництва.

Однак серед негативних аспектів варто виділити потенційну втрату національної ідентичності правових систем та впровадження правових інститутів, які можуть не повністю відповідати місцевим традиціям і потребам.

Отже, євроінтеграція України має глибокий історичний контекст, що включає поступове становлення відносин із Європейським Союзом через низку ключових подій і нормативно-правових актів. Формування нормативно-правової бази євроінтеграційної політики, зокрема ухвалення угод про партнерство, співробітництво та асоціацію, стало основою для гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами. Це дозволило закріпити європейський вектор розвитку держави, створивши

фундамент для інтеграції України до правового, економічного та політичного простору ЄС.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

2.1. Сучасний стан євроінтеграційних процесів в Україні

Україна впевнено рухається у напрямку європейської інтеграції, що стало однією з визначальних рис сучасної політики країни. Європейський курс втілюється через низку рішень та кроків, які приймаються як на національному рівні, так і на рівні співпраці з офіційними органами ЄС. Попри поширеність європейської риторики, глибоке розуміння механізмів реалізації цього стратегічного завдання все ще потребує вдосконалення.

Європейський вибір України пояснюється її історичною та культурною приналежністю до європейської спільноти. Інтеграція у політичний, економічний та соціально-гуманітарний простір ЄС виступає ключовим стратегічним пріоритетом і визначальним чинником розвитку держави. Процес зближення охоплює розширення політичного діалогу, зміцнення спільного безпекового середовища та активізацію співпраці у пріоритетних галузях.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, підписана у 2014 році та повністю набрала чинності у 2017 році, стала важливим етапом європейської інтеграції України [23]. Дана угода замінила попередню Угоду про партнерство, закріпивши стратегічний курс країни на розвиток у рамках європейської моделі. Вона передбачає поглиблення політичного діалогу, створення зони вільної торгівлі, співпрацю в галузях безпеки, економіки та культури. Реалізація положень Угоди є важливим кроком у зміцненні зв'язків України з ЄС, попри виклики з боку сил, які прагнуть зберегти її залежність або використовувати як інструмент у геополітичних іграх.

Один із ключових аспектів співпраці між Україною та Європейським Союзом полягає в лібералізації візового режиму. Ще у 2005 році Україна односторонньо впровадила безвізовий режим для громадян країн-членів ЄС [3]. Після цього, на Саміті Україна – ЄС у Брюсселі 22 листопада 2010 року, Україні було надано План дій щодо запровадження безвізового режиму для короткострокових поїздок до країн ЄС. Підписання цього Плану стало важливим кроком у прагненні України до повноцінного безвізового режиму з ЄС, що ознаменувало перехід від теоретичних обговорень до практичної роботи з чітким планом реалізації.

Набуття Україною статусу безвізової країни залежить від успішної реалізації євроінтеграційних реформ, зокрема від ефективності внутрішніх змін, які повинні поліпшити імідж держави та підтвердити її здатність виконувати зобов'язання, важливі для європейської спільноти. У 2017 році, після виконання значної частини вимог ЄС, Україна отримала безвізовий режим для короткострокових поїздок до країн Шенгенської зони, що стало важливим кроком у поглибленні відносин з ЄС [18].

Важливим напрямом економічної інтеграції стало приєднання України до Світової організації торгівлі в 2008 році, що відкрило шлях до переговорів щодо створення поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі (ЗВТ) з ЄС [20]. Підписання цієї угоди стало стратегічним завданням для України, оскільки створення ЗВТ дозволить збільшити економічні зв'язки з Європейським Союзом та сприятиме поступовій інтеграції української економіки до внутрішнього ринку ЄС. Важливим елементом угоди є здійснення реформ в Україні, які повинні підвищити конкурентоспроможність країни. Очікується, що реалізація цих заходів стане значним імпульсом для економічного розвитку країни, при цьому відкриття ринків України має бути збалансованим та пропорційним, щоб забезпечити взаємну вигоду для обох сторін.

Україна та Європейський Союз мають спільний інтерес у забезпеченні стабільного постачання енергоресурсів та їх диверсифікації, оскільки Україна

є важливим транзитним партнером для ЄС, особливо в контексті природного газу. Тому надійність української газотранспортної системи має велике стратегічне значення для Євросоюзу, а інтеграція енергетичних ринків України та ЄС є важливим пріоритетом для обох сторін. Співпраця в енергетичній сфері також є складовою більш широкої європейської політики сусідства, що включає різні механізми підтримки та координації між державами-членами та країнами-партнерами.

На даний момент одним із основних інструментів співпраці є Порядок денний асоціації Україна-ЄС, який замінив попередній План дій, а також ініціативи Євросоюзу, такі як "Чорноморська синергія" та "Східне партнерство". "Чорноморська синергія", започаткована після вступу Болгарії та Румунії до ЄС, намагається створити єдину рамку для регіонального співробітництва в Чорноморському регіоні, хоча досі має більше декларативний характер, не даючи чітких політичних рішень для вирішення проблем цього регіону. У свою чергу, ініціатива "Східне партнерство" спрямована на зміцнення відносин з Україною та іншими країнами Східної Європи, зокрема Молдовою, Білоруссю, Грузією, Вірменією та Азербайджаном. Вона не передбачає членства цих країн в ЄС, але відкриває можливості для глибшої співпраці, розвитку спільних цінностей, демократичних стандартів і реформ [17].

Окрім того, в рамках Європейської політики сусідства, Європейська Комісія запровадила "Інструмент європейського сусідства й партнерства", який почав діяти з 2007 року [24]. Цей інструмент став основою для продовження попередніх програм підтримки, таких як ТАСІС та МЕДА, спрямованих на підтримку реформ в Україні та інших сусідніх країнах.

Перспективи членства України в ЄС на сьогодні залежать від успішного проведення політичних, економічних та правових реформ. Важливо, щоб інтеграційна стратегія ґрунтувалася на реальних досягненнях і внутрішніх змінах, а не лише на деклараціях про наміри. Для досягнення цієї мети Україні необхідно продовжувати впроваджувати європейські цінності у

різних сферах життя, що забезпечить стабільність і сталий розвиток держави в майбутньому.

З 2019 року Україна продовжила інтеграційний процес з Європейським Союзом, активно працюючи над виконанням угод, досягнутих в межах Угоди про асоціацію. Одним із важливих кроків стало наближення до європейських стандартів у таких галузях, як боротьба з корупцією, правосуддя, енергетика та торгівля. Особливу увагу було приділено впровадженню реформи судочинства та розвитку антикорупційних механізмів, оскільки ці питання залишаються важливими умовами для подальшої євроінтеграції.

З початку 2020 року ЄС став ще більш активним у підтримці України через нові програми фінансової допомоги та підтримки реформ. Україна отримала значну допомогу в боротьбі з пандемією COVID-19, зокрема через програму підтримки в рамках ініціативи "Східне партнерство", що дозволило забезпечити доступ до вакцин і медичних засобів. Європейська інтеграція стала особливо актуальною в умовах геополітичної нестабільності, зокрема після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну в 2022 році.

В 2022 році Україна подала офіційну заявку на членство в Європейському Союзі, і вже у червні цього ж року Європейська рада наділила Україну статусом кандидата на вступ до ЄС. Це стало важливим етапом, що підтвердило стратегічний курс країни на європейську інтеграцію та привернуло увагу міжнародної спільноти до важливості підтримки України на шляху реформ. У 2023-2024 роках процес інтеграції ще більше активізувався, зокрема через проведення переговорів про впровадження законодавчих та економічних стандартів ЄС в українському законодавстві, а також розвиток торговельних відносин між Україною та країнами ЄС.

Таблиця 2.1.

Ключові етапи євроінтеграції України (2019–2025 роки)

Рік	Подія / Ініціатива	Опис
2019	Продовження впровадження Угоди про асоціацію	Україна активізує реформи в судочинстві, боротьбі з корупцією та енергетичній сфері.

2020	Підтримка ЄС під час пандемії COVID-19	ЄС надає Україні фінансову допомогу на боротьбу з пандемією та забезпечення доступу до вакцин.
2022	Подання заявки на членство в ЄС	Офіційне подання заявки України на вступ до Європейського Союзу після початку повномасштабної війни з Росією.
2022	Надання статусу кандидата на вступ до ЄС	Європейська Рада надає Україні статус країни-кандидата на членство в ЄС, що стало важливим етапом інтеграції.

Продовження табл. 2.1.

2023	Старт переговорів про впровадження стандартів ЄС	Проведення переговорів щодо впровадження європейських стандартів у різних секторах: економіка, екологія, право.
2024	Поглиблення торговельних відносин з ЄС	Збільшення обсягів торгівлі між Україною та ЄС завдяки поглибленій зоні вільної торгівлі та економічній інтеграції.
2025	Очікувана активізація реформ для вступу до ЄС	Завершення важливих реформ, зокрема в енергетичному секторі та забезпеченні верховенства права, для подальшого наближення до ЄС.

Період з 2023 до 2025 року є важливим для подальшого розвитку української економіки та її гармонізації з європейським ринком. У цей час Україна зосередиться на досягненні конкретних результатів у запровадженні реформ, необхідних для вступу в ЄС, зокрема в питаннях прав людини, енергетичної безпеки та екології. Очікується, що на кінець цього періоду Україна матиме значно більшу інтеграцію з європейським економічним і політичним простором, що дозволить країні не лише зміцнити свою позицію в міжнародних відносинах, а й отримати нові можливості для розвитку та процвітання.

2.2. Вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на євроінтеграційну політику України

Євроінтеграційний процес України є складним, багатогранним і багатовимірним явищем, яке охоплює політичні, економічні, соціальні та правові трансформації, спрямовані на приведення країни до європейських стандартів та цінностей. Від самого початку цього процесу значну роль відіграють як внутрішні, так і зовнішні фактори, кожен з яких по-своєму впливає на формування та реалізацію стратегії євроінтеграції. Важливим є те, що ці фактори взаємодіють і взаємно доповнюють один одного, забезпечуючи ефективність або, в окремих випадках, створюючи труднощі на шляху реалізації європейських амбіцій України. Розглянемо внутрішні фактори, які впливають на євроінтеграційну політику України.

Політична стабільність є ключовим аспектом, що впливає на євроінтеграційні процеси в Україні. Багатопартійна система та наявність політичних сил із різними векторами розвитку, зокрема європейським і проросійським, створюють значні виклики для досягнення консенсусу щодо стратегічних напрямів розвитку країни. Наведемо приклад, підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 році викликало значну політичну поляризацію, а також стало однією з передумов Революції Гідності [25].

Соціальна згуртованість залишається важливим фактором. Підтримка населенням євроінтеграційного курсу варіюється залежно від регіону. За даними соціологічних опитувань 2022 року, понад 80% населення підтримували вступ України до ЄС, що свідчить про значний рівень єдності в суспільстві. Однак у попередні роки регіональні відмінності створювали політичну нестабільність і гальмували проведення реформ.

Гармонізація законодавства України з європейським правом є ключовою умовою для успішної інтеграції. Одним із прикладів таких реформ є впровадження антикорупційних органів, зокрема створення Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) та Вищого антикорупційного суду (ВАКС). Ці установи стали важливими кроками у боротьбі з корупцією, проте їхня ефективність залишається предметом дискусій [51].

Судова реформа є критично важливою. У 2016 році в Україні було запроваджено масштабні зміни в судовій системі, включаючи реформу Верховного Суду. Однак, за оцінками Європейської комісії, необхідно досягти більшого прогресу у створенні прозорої, незалежної судової системи.

Економічні реформи мають велике значення. Наприклад, інтеграція енергетичного ринку України з ринком ЄС була важливим кроком для зменшення залежності від російських енергоносіїв. У 2022 році Україна приєдналася до європейської енергомережі ENTSO-E, що стало історичним досягненням для країни [47].

Таблиця 2.2.

Основні напрямки внутрішніх реформ в Україні у контексті євроінтеграції

Напрямок реформи	Досягнення	Виклики
Антикорупційна реформа	Створення НАБУ, ВАКС, запуск е-декларування	Супротив з боку політичних еліт, недостатня незалежність інституцій
Судова реформа	Переформатування Верховного Суду, оновлення процедур добору суддів	Низький рівень довіри до судової системи, відсутність прозорості
Енергетична реформа	Інтеграція до ENTSO-E, створення ринку електроенергії	Стабільність постачання, модернізація інфраструктури
Гармонізація законодавства	Ухвалення законів, що відповідають <i>acquis communautaire</i> ЄС	Великий обсяг необхідних змін, недостатній рівень імплементації прийнятих норм
Децентралізація	Передача повноважень місцевим громадам, створення ОТГ (об'єднаних територіальних громад)	Нерівномірність впровадження, низька ефективність управління в окремих регіонах

Представлені напрямки внутрішніх реформ в Україні демонструють значний прогрес у ключових сферах, які є важливими для євроінтеграції. Проте, кожна з них стикається зі своїми викликами, які потребують системного підходу та ефективного подолання для забезпечення стабільного і сталого розвитку.

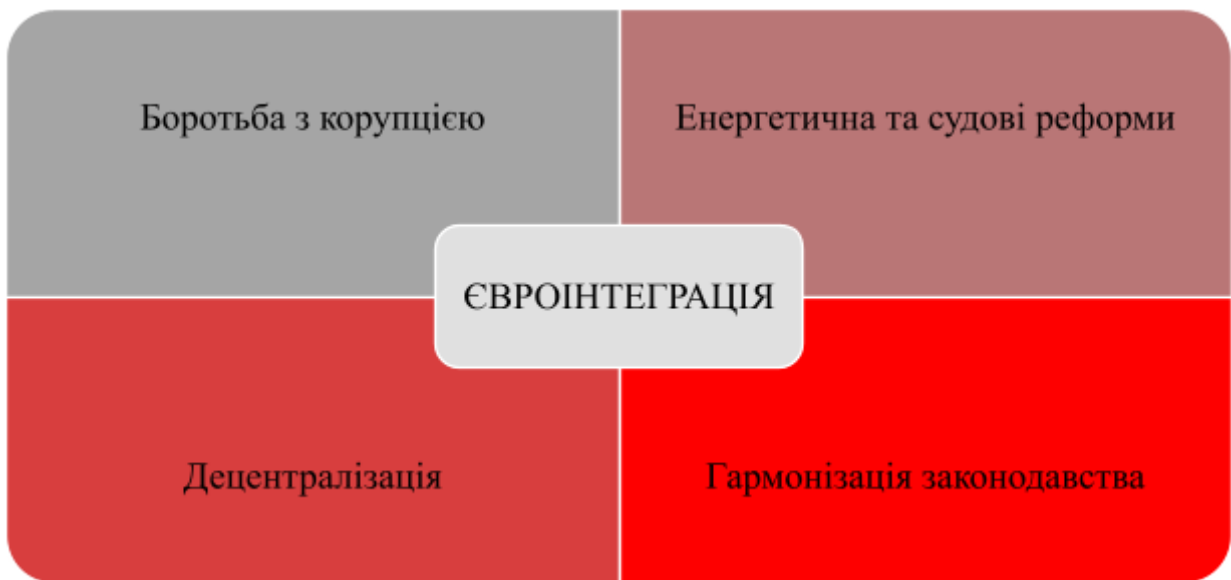

Рис. 2.1. Основні пріоритети євроінтеграційних реформ в Україні

На рисунку 2.1. представлено основні пріоритети євроінтеграційних реформ в Україні, які охоплюють боротьбу з корупцією, енергетичну реформу, судову реформу, гармонізацію законодавства та децентралізацію. Ці напрямки є ключовими для досягнення європейських стандартів і цінностей у державному управлінні та суспільному житті.

Таким чином, внутрішні фактори, такі як політична стабільність, соціальна згуртованість і реформи, відіграють вирішальну роль у просуванні України на шляху до Європейського Союзу. Їх ефективність визначає не лише успіх інтеграційних зусиль, але й загальний розвиток країни.

Зовнішньоекономічні та політичні фактори також відіграють важливу роль у євроінтеграційному процесі України. Одним із ключових елементів є підтримка з боку Європейського Союзу, який залишається стратегічним партнером України. ЄС реалізує політику допомоги через механізми технічної, фінансової та консультативної підтримки. Наведемо приклад, Інструмент європейського сусідства (ENI) забезпечує Україні доступ до фінансування проєктів у сферах інфраструктури, енергетики та розвитку регіонів. Крім того, Угода про асоціацію стала основою для співпраці, встановлюючи чіткі пріоритети реформ [25].

Безпекова ситуація в Україні значно вплинула на темпи і вектор євроінтеграції. Анексія Криму в 2014 році та військова агресія росії на сході країни призвели до кардинальних змін у зовнішній політиці України. В цих умовах співпраця з ЄС у сфері безпеки стала стратегічно важливою.

Наприклад:

- Місія ЄС з реформування сектору безпеки в Україні (EUAM) допомагає впроваджувати реформи у сфері правопорядку.
- Підтримка України через санкції проти росії демонструє єдність міжнародної спільноти у протидії агресії.

Угода про зону вільної торгівлі (DCFTA) стала потужним стимулом для інтеграції економіки України в ринок ЄС. Це забезпечило зростання експорту до країн Євросоюзу, який станом на 2023 рік складає понад 40% від загального обсягу [30]. Водночас Україна стикається із зовнішніми викликами, такими як:

- конкуренція на ринку ЄС;
- залежність від імпорту енергоносіїв.

Таблиця 2.3.

Основні зовнішні фактори євроінтеграції України

Фактор	Досягнення	Виклики
Підтримка ЄС	Надання грантів, технічної допомоги через ENI, впровадження місії EUAM	Невизначеність щодо перспектив членства
Безпекова співпраця	Санкції проти росії, консультації та підтримка реформ у секторі безпеки	Тривалий характер військового конфлікту, складнощі з відновленням регіонів
Економічна інтеграція	Угода DCFTA, збільшення експорту до ЄС	Низька конкурентоспроможність продукції, труднощі з адаптацією до стандартів ЄС
Міжнародні партнери	Співпраця з НАТО, Світовим банком, МВФ у рамках макрофінансової підтримки	Залежність від зовнішньої допомоги

Зовнішні фактори мають значний вплив на євроінтеграційний процес України. Незважаючи на складнощі, зокрема військову агресію та економічні виклики, міжнародна підтримка, передусім з боку ЄС, відіграє ключову роль у досягненні поставлених цілей.

Між внутрішніми та зовнішніми факторами євроінтеграційної політики України існує складний та взаємозалежний зв'язок. Внутрішні реформи, спрямовані на адаптацію до європейських стандартів у різних сферах, отримують значну підтримку від міжнародних партнерів. ЄС забезпечує Україну фінансовою допомогою, сприяє політичній стабільності та пропонує експертну допомогу у впровадженні реформ. Однак внутрішні виклики, такі як корупція, слабка судова система та недостатня ефективність управління, уповільнюють реалізацію євроінтеграційних заходів.

З іншого боку, зовнішня політична ситуація, включаючи військову агресію росії, чинить додатковий тиск на ресурси України. Війна змушує державу спрямовувати значні кошти на оборону та відновлення інфраструктури, що відтерміновує реалізацію окремих євроінтеграційних ініціатив. Проте такі виклики стимулюють Україну до поглиблення співпраці з ЄС, НАТО та іншими міжнародними організаціями, які забезпечують політичну та економічну підтримку.

Таблиця 2.4.

Взаємозв'язок внутрішніх і зовнішніх факторів євроінтеграції України

Тип факторів	Позитивний вплив	Негативний вплив
Внутрішні фактори	Реалізація антикорупційних реформ, впровадження європейських стандартів у законодавство, децентралізація	Корупція, недостатня ефективність судової системи, низький рівень довіри до влади
Зовнішні фактори	Фінансова підтримка від ЄС, санкції проти Росії, спрощення торгівлі з ЄС, інституційна допомога	Затяжний військовий конфлікт, необхідність постійного фінансування оборонного сектору, нестабільність ринків
Спільний вплив	Зростання експорту до ЄС, гармонізація правових норм, інтеграція до європейського енергоринку	Перерозподіл ресурсів на оборону, затримка окремих реформ через зовнішні та внутрішні виклики

Взаємозалежність внутрішніх і зовнішніх факторів значною мірою визначає темпи та успішність євроінтеграційного процесу України. Синхронізація внутрішніх реформ із зовнішньою підтримкою є ключовою умовою ефективного просування до європейських стандартів. Попри численні виклики, інтеграція з Європейським Союзом залишається стратегічною метою України, що відкриває шлях до політичної стабільності, економічного зростання та зміцнення безпеки. Однак, на шляху досягнення цієї мети Україна стикається з низкою проблем, які потребують негайного вирішення. Однією з основних є проблема корупції, що перешкоджає ефективній реалізації реформ. Зміцнення інституційної спроможності та забезпечення верховенства права залишається важливим завданням. Водночас політична нестабільність всередині країни, яка проявляється в частих змінах політичних пріоритетів, створює додаткові труднощі [50].

Зовнішня політична ситуація також відіграє значну роль у євроінтеграційному процесі. Тривала російська агресія, анексія Криму та війна на сході України суттєво ускладнюють інтеграційні зусилля. Крім того, зміни в політиці самого ЄС, такі як зростання євроскептицизму або внутрішні економічні виклики в державах-членах, впливають на динаміку співпраці з Україною. Незважаючи на ці труднощі, євроінтеграційна стратегія України демонструє позитивну динаміку. Серед ключових завдань найближчого періоду виділяються завершення реформ у сферах судочинства, боротьби з корупцією та децентралізації, інтеграція України до енергетичного ринку ЄС, зокрема через синхронізацію енергосистеми з ENTSO-E, активна участь у програмах ЄС, таких як Horizon Europe, що сприяють науковому та інноваційному розвитку, а також подальше узгодження національного законодавства з нормами та стандартами ЄС [27].

Ці кроки створюють фундамент для наближення України до повноправного членства в ЄС. Євроінтеграційний процес України є складним і багатограним, оскільки залежить як від внутрішніх реформ, так і від зовнішньої підтримки. Зміцнення державних інституцій, боротьба з

корупцією та забезпечення стабільності є основою для ефективної реалізації європейської стратегії. Водночас підтримка з боку ЄС через фінансову, технічну та політичну допомогу залишається важливим чинником успіху. Попри існуючі виклики, Україна впевнено рухається у напрямку європейської інтеграції, розглядаючи її як запоруку стабільного та сталого розвитку.

2.3. Прогнози розвитку євроінтеграції України

Європейська інтеграція є стратегічним напрямком розвитку України, який визначає її політичний, економічний та соціальний розвиток. Прогнози щодо подальшого прогресу в цьому напрямі базуються на комплексному аналізі внутрішніх викликів і зовнішніх чинників, впровадженні системних реформ, розвитку міжнародного співробітництва та послідовній підтримці з боку Європейського Союзу. Дана інтеграція передбачає поступову гармонізацію українського законодавства, стандартів та процедур із нормами ЄС, що є основою для створення умов для сталого розвитку країни.

Україна досягла суттєвого прогресу у процесі інтеграції з Європейським Союзом. Одним із ключових здобутків стало підписання Угоди про асоціацію, що, в свою чергу, стало важливим кроком до поглиблення економічного та політичного співробітництва. Впровадження безвізового режиму дозволило українцям вільніше подорожувати країнами ЄС, що не лише спростило мобільність, а й сприяло зміцненню культурних та соціальних зв'язків. Іншим важливим кроком стало підключення України до європейського енергетичного ринку, що забезпечує країні більшу енергетичну незалежність та доступ до сучасних технологій.

Проте шлях євроінтеграції супроводжується значними викликами. Серед основних – недостатній рівень виконання прийнятих реформ. Наведемо приклад, у сфері судочинства впровадження нових механізмів залишається обмеженим через брак кадрових ресурсів та низький рівень довіри до системи правосуддя. Високий рівень корупції також гальмує

прогрес: попри створення НАБУ та Вищого антикорупційного суду, ефективність боротьби із системними зловживаннями залишається недостатньою [8].

Додатковим фактором, який достатньо ускладнює інтеграцію, є триваюча агресія (війна) з боку росії, яка впливає на економіку, інвестиційний клімат та безпеку. Наприклад, військові дії на сході країни потребують значних бюджетних витрат і відволікають ресурси, необхідні для реалізації реформ. До того ж внутрішньо-політична нестабільність, проявлена в частих змінах уряду та різних поглядах політичних сил на інтеграцію з ЄС, ускладнює досягнення стратегічного консенсусу щодо напрямків розвитку.

У короткостроковій перспективі, з 2025 до 2030 року, Україна активно зосередиться на завершенні критично важливих реформ і подальшій інтеграції в стратегічно важливі сектори співпраці з Європейським Союзом. Одним із ключових завдань є повна інтеграція енергосистеми країни до європейської мережі ENTSO-E, що відкриє нові можливості для стабільного постачання енергії, зниження залежності від зовнішніх енергоресурсів і забезпечення конкурентоспроможності на європейському енергетичному ринку [13]. Паралельно буде приділено значну увагу створенню спільного газового ринку з ЄС, що стане вагомим кроком на шляху до енергетичної безпеки.

Економічна співпраця продовжить набирати обертів завдяки гармонізації національних стандартів із європейськими нормами. Це створить сприятливі умови для зростання українського експорту та відкриє доступ до нових ринків для вітчизняних компаній. Очікується активізація інвестиційної діяльності, оскільки міжнародні компанії будуть зацікавлені у використанні переваг спрощеної торгівлі та модернізованої інфраструктури. Подальше поглиблення співпраці в рамках Угоди про асоціацію сприятиме не лише збільшенню обсягів торгівлі, але й створенню нових виробничих кластерів, що інтегруються в європейські ланцюги постачання.

Безпекова ситуація залишається важливим фактором розвитку країни. Україна планує посилити співпрацю з НАТО, зокрема в частині розвитку оборонних технологій і спільних навчань, а також розвивати спільні проєкти з ЄС у рамках європейських ініціатив із безпеки та оборони. Важливим аспектом буде не лише зміцнення обороноздатності, а й активна участь у формуванні колективної безпеки в регіоні.

Окрім того, очікується збільшення участі України у європейських програмах, таких як Horizon Europe, що дозволить залучати значні ресурси для розвитку науки, інновацій та цифровізації. Значний акцент буде зроблено на модернізації транспортної інфраструктури, зокрема інтеграції в європейську систему транспорту, що сприятиме підвищенню мобільності та економічної взаємодії [36].

Україна має зосередитись на поглибленні соціальних і культурних зв'язків із ЄС, розширенні освітніх програм, підтримці молодіжних ініціатив та культурному обміні, що сприятиме зміцненню європейської ідентичності та спільних цінностей.

Загалом, у цей період можна очікувати істотного прогресу у реалізації стратегічних цілей України, що забезпечить поглиблення її інтеграції в європейський політичний, економічний та соціальний простір.

У середньостроковій перспективі, між 2030 та 2040 роками, процес інтеграції України до Європейського Союзу може набувати нових форм. Одним із можливих сценаріїв є отримання Україною статусу кандидата на вступ до ЄС, що вимагатиме виконання важливих критеріїв, визначених у Копенгагені. Це, у свою чергу, стимулюватиме глибші реформи в країні, спрямовані на зміцнення демократичних інститутів, боротьбу з корупцією та удосконалення правової системи. Можна очікувати розширення участі України в різноманітних європейських програмах, зокрема в таких сферах, як наука, освіта, інновації та екологія, що сприятиме розвитку її інфраструктури та підвищенню кваліфікації кадрів. Це відкриє нові можливості для співпраці з європейськими партнерами у вирішенні глобальних викликів.

Іншим важливим аспектом стане зростання глобальної конкурентоспроможності України. Прогресивні зміни в економіці, зокрема завдяки модернізації виробничих потужностей, розвитку високих технологій і цифровізації, дозволять залучати більше іноземних інвестицій [43]. Відкритість до міжнародних ринків та адаптація до європейських стандартів створять сприятливі умови для економічного зростання, забезпечуючи Україні позицію на світовій арені як стабільного і перспективного партнера для бізнесу та міжнародних фінансових установ.

Євроінтеграційний шлях України супроводжується рядом серйозних викликів, які можуть вплинути на швидкість і ефективність цього процесу. Одним з головних факторів є політична воля. Якщо відсутня стабільність і послідовність у прийнятті важливих рішень, це може призвести до уповільнення темпів реформ і затягування необхідних змін, що вкрай важливо для інтеграції до ЄС.

Не менш значущими є зовнішні чинники, які можуть суттєво вплинути на цей процес. Військова агресія росії та постійні загрози безпеці в регіоні є одним з основних факторів, що ускладнюють реалізацію євроінтеграційних цілей. Внутрішні політичні зміни в Європейському Союзі, а також глобальні економічні кризи можуть створити додаткові перепони, уповільнюючи або навіть змінюючи пріоритети європейської політики щодо України.

Суттєвий ризик полягає в спроможності України реалізувати необхідні реформи. Попри прогрес у різних сферах, недостатня інституційна спроможність може призвести до низької ефективності впровадження європейських стандартів. Це вимагає не лише політичної волі, але й глибоких структурних змін, здатних забезпечити стабільність і розвиток на всіх рівнях управління.

Таблиця 2.5.

Прогнозовані напрями розвитку євроінтеграції України

Напряму розвитку	Прогноз до 2030 року	Прогноз до 2040 року
Енергетична інтеграція	Завершення інтеграції до ENTSO-E	Повна інтеграція енергетичного сектору
Політична інтеграція	Отримання статусу кандидата на вступ до ЄС	Початок переговорів про членство
Економічна співпраця	Поглиблення ЗВТ з ЄС	Повна інтеграція в європейський економічний простір
Освітня та наукова співпраця	Участь у програмах Horizon Europe	Розширення доступу до наукових та освітніх програм
Безпекова співпраця	Посилення співпраці з НАТО	Участь у спільних оборонних ініціативах

Прогнозовані напрями розвитку євроінтеграції України до 2030-2040 років передбачають поступове наближення до повної інтеграції в європейські структури. Очікується завершення важливих етапів, таких як інтеграція в енергетичний сектор та поглиблення економічної співпраці з ЄС, а також активізація політичних і безпекових ініціатив, зокрема через співпрацю з НАТО та початок переговорів щодо членства в ЄС.

Рис. 2.2. Пріоритети євроінтеграційного розвитку України

Прогнози розвитку євроінтеграційного процесу України вказують на значний потенціал для поглиблення співпраці з Європейським Союзом в ключових сферах, таких як енергетика, економіка, політика та безпека. Україна має можливість реалізувати свої стратегічні цілі, однак це вимагає значних зусиль, щоб подолати існуючі виклики. Для успіху інтеграційного процесу важливо забезпечувати не лише політичну та економічну стабільність всередині країни, а й послідовність у проведенні реформ, спрямованих на адаптацію до європейських стандартів.

Особливо важливими є зміни в інституціях та боротьба з корупцією, оскільки ці фактори безпосередньо впливають на ефективність і прозорість державних процесів. Подолання цих бар'єрів дозволить Україні стати більш конкурентоспроможною на європейському ринку та забезпечити необхідний рівень правової та економічної стабільності.

Однак успіх євроінтеграції України значною мірою залежить від підтримки ЄС, особливо в контексті зовнішніх загроз, таких як військова агресія з боку росії [29]. Європейська солідарність і готовність допомогти Україні у її боротьбі за територіальну цілісність і суверенітет можуть стати

вирішальними факторами у досягненні позитивних результатів на шляху до повноправного членства в ЄС. Тому, крім внутрішніх реформ, активна співпраця з міжнародними партнерами є одним з ключових аспектів на цьому шляху.

ВИСНОВКИ

Дослідження політики євроінтеграції України, від її становлення до отримання статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу, показало, що цей процес є достатньо складним і багатограним, що вимагає комплексного підходу та стратегічного планування.

Євроінтеграція стала одним з основних напрямків зовнішньої політики України, визначаючи її подальший соціально-економічний розвиток, політичну стабільність та міжнародний імідж. Набуття Україною статусу кандидата на вступ до ЄС в 2022 році стало важливим етапом на шляху до членства в Євросоюзі, але водночас є лише початком нового етапу в реалізації європейського курсу.

Протягом усієї історії євроінтеграційного процесу Україна стикалася з низкою серйозних викликів, серед яких необхідність адаптації національного законодавства до європейських стандартів, боротьба з корупцією, реформи державних інституцій, економічна та соціальна стабільність. Важливими чинниками, які суттєво впливають на швидкість та ефективність євроінтеграційних процесів, є не лише внутрішні реформи, а й зовнішні загрози, зокрема агресія з боку росії, що створює додаткові ризики для національної безпеки України та її європейського курсу.

Незважаючи на ці складнощі, Україна досягла значного прогресу в напрямку євроінтеграції, зокрема в таких сферах, як енергетична інтеграція, економічна співпраця, політичні реформи та безпекова співпраця з ЄС. Важливим кроком стало також укладення Угоди про асоціацію з ЄС, яка значно поглибила взаємодію між Україною та Європейським Союзом в економічній та політичній сферах.

Результати дослідження показали, що євроінтеграція України потребує постійного вдосконалення на рівні державних інституцій, особливо в контексті розвитку правової системи, боротьби з корупцією та зміцнення демократичних основ. Реформи повинні охоплювати всі аспекти суспільного

життя, включаючи економічні та соціальні структури, інститут влади та громадянське суспільство. Прогнозування подальших етапів євроінтеграції України свідчить про можливість успішного вступу до ЄС за умови продовження реформ та стабільної політичної ситуації в країні.

Невід'ємною частиною євроінтеграційної стратегії є активна взаємодія України з міжнародними партнерами, зокрема ЄС та НАТО. Стратегічна підтримка з боку ЄС, зокрема в умовах зовнішніх загроз та економічних криз, є критично важливою для успіху євроінтеграційних процесів. Своєю чергою, Україна має не тільки виконати вимоги ЄС, але й стати надійним партнером для Європи, сприяючи її стабільності та розвитку.

Таким чином, незважаючи на численні виклики та труднощі, Україна продовжує рухатися в напрямку європейської інтеграції, і на даному етапі європейська перспектива країни виглядає реалістичною. Однак для досягнення повноправного членства в ЄС необхідно здійснити ще велику кількість важливих реформ та адаптувати національні інституції до європейських стандартів. Прогнозуючи майбутнє євроінтеграції, можна впевнено сказати, що Україна має всі шанси на успішне завершення цього процесу, за умови стабільності внутрішніх реформ та підтримки з боку міжнародної спільноти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адамчук, І. М. Стратегія розвитку України в контексті її євроінтеграційного курсу // Економіка та управління. – 2023. – №2(15). – С. 25-38.
2. Богдан Т. Статус кандидата на вступ до ЄС: економічні та фінансові переваги. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/28/688638/>
3. Безвізовий режим між Україною та ЄС, 2017 рік. <https://www.president.gov.ua/documents/1292017-22880>
4. Будкін В. Проблеми і перспективи співробітництва між Європейським Союзом та Україною // Економіка України. – 2000. – №9. – С. 82–90.
5. Бредіхин А. В. Україна та європейський союз: ретроспектива розвитку відносин. «Наука. Релігія. Суспільство», 89-92с., No 2'2019. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/29853/02-Bredikhin.pdf?sequence=1>
6. Вишнеvsька, К. Л. Євроінтеграція України: оцінка громадської думки // Соціологія і суспільство. – 2023. – №3(28). – С. 40-53.
7. Волчук К. Ukraine between the EU and Russia: The Integration Challenge, 16-18– 2015.
8. Герасименко, Л. А. Роль України у східному партнерстві: європейський вимір // Політичні студії. – 2021. – №5(19). – С. 21-33.
9. Гудима, О. В. Політика євроінтеграції України: основні етапи та перспективи розвитку. – Київ: Видавничий дім "Наукова думка", 2021.
10. Грабовський, С. П. Соціально-політичні аспекти євроінтеграції України: виклики та перспективи. – Харків: Видавництво Харківського університету, 2021.
11. Громадська організація "Європейський вибір". Аналіз виконання дорожньої карти асоціації України з ЄС. – Київ, 2022.

12. Данилюк, П. С. Реформи в Україні в умовах виконання умов асоціації з ЄС // Економіка і право. – 2021. – №4(32). – С. 73-88.
13. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
14. Дорогіх О. М. Правові засади європейської інтеграції України // Сучасні проблеми розвитку права та економіки в інноваційному суспільстві: зб. наук. праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, 20 березня 2020 року – Велико-Тирново, Болгарія : ACCESS PRESS, 2020. – С. 54–63
15. Європейська комісія. Паке́т заходів для підтримки України у контексті євроінтеграції. URL: <https://ec.europa.eu>
16. Європейська Рада. Декларації та рішення, що стосуються європейської перспективи України. URL: <https://www.consilium.europa.eu>.
17. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки // Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n000110002?utm_source
18. Європейський Союз: історія, інституції, політики / За ред. Ж. Моно і Ж. М. Паля. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
19. Загальний огляд відносин Україна-ЄС. Представництво України при Європейському Союзі. Веб-сайт – URL: <https://ukraine.eu.mfa.gov.ua/posolstvo/zagalnij-oglyad-vidnosin-ukrayina-yes>.
20. Закон України "Про національну безпеку України" від 21.06.2018 № 2469-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-VIII>.
21. Іванченко, М. П. Інституційні реформи у контексті євроінтеграції України. – Харків: Центр європейських досліджень, 2023.
22. Інститут міжнародних відносин КНУ ім. Т. Шевченка. Безпековий контекст євроінтеграційної політики України. Аналітичний звіт. – Київ, 2022.
23. Інтерфакс-Україна. (2021). Інфляція в Україні в 2020 році прискорилося до 5% - Держстат. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/715269.html>

24. Кабінет Міністрів України. (2020). Медична реформа. URL: <https://www.kmu.gov.ua/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-sistemi-okhoroni-zdorovy>
25. Кабінет Міністрів України. (2023). В Україні вдалося повністю відновити понад 300 об'єктів медзакладів, пошкоджених під час війни. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/v-ukraini-vdalosia-povnistiu-vidnovyty-ponad-300-obiektiv-medzakladiv-poshkodzhenykh-pid-chas-viiny>
26. Коваль, А. М. Європейська інтеграція: аналітичний підхід до процесу адаптації законодавства України до *acquis* ЄС // Журнал європейських студій. – 2020. – №3(18). – С. 45-59.
27. Ковальчук Т. Інституціональний вимір культурної політики Європейського Союзу // Політичний менеджмент. – 2009. – №2. – С. 158–165.
28. Колос О. П. Торгівельна політика України та її вплив на процеси інтеграції до ЄС // Український економічний огляд. – 2022. – №1(20). – С. 12-27.
29. Копенгагенські критерії: як визначити наближення України до членства в ЄС, URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/01/31/7155001/>
30. Климпуш-Цинцадзе, І. Роль України в сучасній геополітиці Європи // Журнал міжнародних відносин. – 2022. – №2(54). – С. 17-29.
31. Кузьменко, Н. С. Реформа публічного управління в Україні як ключовий елемент євроінтеграції. – Львів: Український інститут управління, 2023.
32. Конституція України, Розділ I, Стаття 1, Стаття 6. URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-i>
33. Конституційний Суд України, Розділ 5.5. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/55-sudova-vlada>
34. Литвиненко, П. О. Європейські гранти та фінансова підтримка реформ в Україні // Фінанси України. – 2022. – №4(22). – С. 63-75.
35. Манжола В. А. Хилько О. Л. Європейська безпека і Україна: Знання, 2010. Бібліотечка товариства «Знання». Серія «Міжнародна». №6-2010. с. 30.

36. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. (2023). В Україні вдалося відновити майже 800 медзакладів, зруйнованих війною. URL: <https://minre.gov.ua/2023/09/11/v-ukrayini-vdalosya-vidnovyty-majzhe-800-medzakladiv-zrujnovanyh-vijnoyu/>
37. Міністерство охорони здоров'я України. (2023). Віктор Ляшко: Проєкти відновлення медзакладів мають забезпечити безперебійне надання меддопомоги та слугувати розвитку медичної системи загалом. <https://moz.gov.ua/uk/viktor-ljashko-proekti-vidnovlennja-medzakladiv-majut-zabezpechiti-bezperedijne-nadannja-meddopomogi-ta-sluguvati-rozvitku-medichnoi-sistemi-zagalom>
38. Національний інститут стратегічних досліджень. (2022). Ресурси системи охорони здоров'я в умовах війни. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/resursy-systemy-okhorony-zdorovya-v-umovakh-viyny-zhovten-2022r>
39. Новини.LIVE. (2025). Три роки великої війни — який вплив на систему охорони здоров'я. <https://novyny.live/medcentr/tri-roki-velikoyi-viini-iakii-vpliv-na-sistemu-okhoroni-zdorovia-235854.html>
40. Петренко, В. І. Україна на шляху до Європи: політичний та безпековий аспекти // Збірник наукових праць Національного інституту стратегічних досліджень. – 2022.
41. Програма розвитку ООН в Україні. (2018). Збираючи пазл: вплив внутрішнього переміщення на права людини та доступ до адміністративних послуг в Україні. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/zbyrayuchy-pazl-vplyv-vnutrishnoho-peremishchennya-na-prava-lyudyny-ta-dostup-do-administratyvnykh-posluh-v-ukraini>
42. Проценко, Ю. С. Культурна дипломатія як інструмент євроінтеграції України. – Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2020.

43. Селінков С. Валютна інтеграція західноєвропейських країн та її наслідки для України // Банківська справа. – 1999. – №12. – С. 45–50.
44. Сушко І. Трудова міграція з України: нотатки до проблеми належного управління // Європа без бар'єрів. – 2021. URL: <https://europewb.org.ua/sushko/>
45. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociaciyu>
46. Угода про партнерство та співпрацю між Україною та ЄС, 1994 рік. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_862
47. Угода про співпрацю між Україною та ЄС у рамках "Східного партнерства", 2010 рік. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_053
48. УНІАН. Верховна Рада ухвалила закон про національну безпеку. <https://www.unian.ua/politics/10160816-verhovna-rada-uhvalila-zakon-pro-nacjonalnu-bezpeku.html>
49. Укрінформ. Статус кандидата: Україна зможе виконати 7 вимог ЄС та провести реформи. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3509936-status-kandidata-ukraina-zmoze-vikonati-7-vimog-es-ta-provesti-reformi.html>
50. Укрінформ. (2025). Торгівля агропродукцією між Україною та ЄС торік зросла на 3% - ІАЕ. <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3959096-torgivla-agroprodukcieu-miz-ukrainou-ta-es-torik-zrosla-na-3-iae.html>
51. Таран, О. Г. Європейська інтеграція України: від партнерства до статусу кандидата на членство в ЄС. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2023.
52. ТСН. (2016). Рівень інфляції в Україні побив 20-річний рекорд. Телеканал новин "1+1". <https://tsn.ua/groshi/riven-inflyaciyi-v-ukrayini-pobiv-20-richniy-rekord-566932.html>

53. Француз А. Й., Лазебна К. Ю. Механізми адаптації законодавства України до правової системи Європейського Союзу // Правничий вісник Університету «КРОК». – 2020. – Вип. 2. – С. 45–53.
54. Шевцов А. Економічні аспекти інтеграції України до ЄС (у рамках Угоди про партнерство і співробітництво) // Наукові праці. Державне управління. – 2018. – № 2. – С. 23–29.

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну бакалаврську роботу студента спеціальності
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Крючкова Богдана Володимировича

на тему: «Політика євроінтеграції України: від становлення до статусу кандидата»

28. 05. 2025

м. Харків

Крючков Богдан Володимирович вчасно підійшов до написання кваліфікаційної бакалаврської роботи, постійно відвідував консультації за графіком, уважно дослухався до порад керівника та виявив себе як старанний студент.

Крючков Б. В. обрав для свого наукового пошуку досить актуальну тему в сучасних міжнародних відносинах – політику євроінтеграції України, від її становлення до отримання статусу кандидата на вступ до ЄС в умовах численних внутрішніх та зовнішніх викликів, головним з яких є російська агресія.

Під час роботи над темою автор опрацював значний обсяг періодичної наукової літератури та монографічного матеріалу з даної тематики, що дало можливість розкрити теоретико-методологічні основи і джерельну базу дослідження, розглянути понятійно-категоріальний апарат, соціально-економічний та політичний профіль України, дослідити історичний контекст євроінтеграції нашої держави, нормативно-правову базу її євроінтеграційної політики, сучасний стан та перспективи євроінтеграції України. Автор не лише визначив механізми, інструменти та чинники реалізації євроінтеграційної політики України, але й слушно зазначив, що успіх євроінтеграції України значною мірою залежить від підтримки ЄС, особливо в контексті зовнішніх загроз, таких як військова агресія з боку РФ (с. 49).

Зміст роботи, як і її оформлення, не викликають суттєвих зауважень. Матеріал в роботі викладено з дотриманням внутрішньої логіки, між розділами

існує логічний взаємозв'язок. Мету дослідження було досягнуто, завдання, які поставлено на початку роботи, розв'язано в повній мірі. Результати та висновки дослідження є обґрунтованими, спираються на цікавий фактичний матеріал, мають практичну спрямованість.

Вважаємо, що є всі підстави рекомендувати бакалаврську роботу Крючкова Б. В. до захисту в Державній екзаменаційній комісії.

Науковий керівник :

доктор історичних наук,
професор

Сергій Лиман

Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна
м. Харків, пл. Свободи, 6
28 травня 2025 року

Екзаменаційній комісії із захисту
бакалаврських робіт спеціальності
291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні
студії»

ЗОВНІШНЯ РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну бакалаврську роботу студента спеціальності
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Крючкова Богдана Володимировича

на тему: «Політика євроінтеграції України: від становлення до
статусу кандидата»

Європейська інтеграція – складний та суперечливий соціально-економічний та політичний процес налагодження тісного співробітництва європейських держав. Для нашої держави Євроінтеграція – цивілізаційний вибір, одна з ключових вимог Революції гідності. Набуття Україною статусу кандидата на вступ до ЄС в 2022 р. стало результатом багаторічних реформ та міжнародного співробітництва. Дослідженню різних аспектів саме цієї важливої проблеми й присвячена бакалаврська робота Б. В. Крючкова.

Автор вдало сформулював предмет, об'єкт та завдання дослідження, що визначило логічну й обмірковану структуру роботи. Б. В. Крючков творчо підійшов до розв'язання проголошених завдань, виявив належний рівень фахової підготовки та засвідчила свою обізнаність із особливостями євроінтеграційної політики України як системного процесу, що охоплює різні сфери державного управління та міжнародних відносин.

Робота складається з двох розділів. У першому досліджується теоретико-методологічні основи і джерельна база дослідження, понятійно-категоріальний апарат, нормативно-правова база євроінтеграційної політики України. У другому розділі аналізується сучасний стан євроінтеграційних процесів в нашій державі, вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на євроінтеграційну політику України. В межах окремого підрозділу 2.3 автор зробив власний прогноз розвитку євроінтеграції України, вказавши на значний потенціал для поглиблення співпраці з ЄС в ключових сферах таких як енергетика, економіка, політика та безпека (с. 45-49).

Висновки дослідження Крючкова Б. В. є обґрунтованими та мають практичну спрямованість.

Робота не містить істотних недоліків, а сам Крючков Б. В. може бути допущений до захисту та заслуговує на оцінку «добре» (вісімдесят).

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
та логістики Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Іван Марченко

